

A XI-a Conferință Națională multidisciplinară – cu participare internațională,
"Profesorul Dorin PAVEL – fondatorul hidroenergeticii românești",
SEBEȘ, 2011

SCHEMA DE COMERCIALIZARE A COTELOR DE EMISIE DE GAZE CU EFECT DE SERĂ POST KYOTO

Viorica TODA

GREENHOUSE GAS EMISSION ALLOWANCE TRADING SCHEME POST KYOTO

The experience gathered during the first and the second period has confirmed that a more harmonized emission trading system is imperative and the scope of the system should be extended by including new sectors and gases with a view to both reinforcing a carbon price signal necessary to trigger the necessary investments and by offering new abatement opportunities.

Keywords: trade, quotas, emissions of greenhouse gases

Cuvinte cheie: comercializare, cote, emisii de gaze cu efect de seră

1. Considerații generale

Al șaselea program comunitar de acțiune privind mediul instituit în anul 2002 a identificat schimbările climatice ca fiind prioritare și a prevăzut necesitatea stabilirii până în anul 2005 a unui sistem la nivel comunitar de comercializare a drepturilor de emisie a gazelor cu efect de seră. Același program recunoștea angajamentul asumat de Comunitatea Europeană, prin adoptarea Protocolului de la Kyoto, privind realizarea unei reduceri de 8 % a emisiilor de GES (CO₂, CH₄, N₂O, HFC - hidrofluorocarburi, PFC - perfluorocarburi, SF₆) până în 2008-2012 în comparație cu nivelurile din anul 1990. De asemenea, pe termen lung, s-a precizat și necesitatea de a reduce emisiile globale de GES cu aproximativ 70 % față de nivelurile din anul 1990.

Astfel, Directiva 2003/87/CE și-a trasat ca obiectiv aducerea unei contribuții la îndeplinirea mai eficientă a angajamentului Comunității Europene prin intermediul unei piețe europene a cotelor de emisie de GES, pentru a promova reducerea emisiilor de GES într-un mod rentabil și eficient din punct de vedere economic. Directiva 2003/87/CE s-a aplicat în două etape (perioada 2005-2007, respectiv 2008-2012), fiecare stat membru luând decizia cu privire la cantitatea totală de cote pe care le alocă pentru perioada respectivă și la alocarea cotelor operatorilor fiecărei instalații.

În vederea stabilizării concentrațiilor de GES în atmosferă la un nivel care să împiedice orice perturbare antropogenă periculoasă a sistemului climatic (obiectiv suprem al Convenției-cadru a ONU privind schimbările climatice - UNFCCC - Rio de Janeiro, 1992), creșterea globală a temperaturii medii anuale la suprafață nu ar trebui să depășească nivelurile preindustriale cu mai mult de 2 °C. Raportul din anul 2007 al Comitetului Interguvernamental pentru Schimbări Climatice (IPCC) a arătat că acest obiectiv poate fi realizat numai dacă emisiile globale de GES încetează să crească până în anul 2020.

În martie 2007, Consiliul European și-a exprimat angajamentul ferm de a reduce până în 2020 emisiile totale de GES din Comunitate cu cel puțin 20 % în raport cu nivelurile din anul 1990. Pe termen lung, Parlamentul European a reafirmat în ianuarie 2008 poziția sa potrivit căreia țările industrializate ar trebui să se angajeze să își reducă emisiile de GES cu cel puțin 30 % până în 2020 și cu 60-80 % până în 2050, comparativ cu nivelurile din anul 1990.

Experiența acumulată în cursul perioadei 2005-2007 a fost evaluată în 2007, confirmându-se necesitatea unui sistem de comercializare a emisiilor mai armonizat, prin extinderea domeniului de aplicare a sistemului incluzându-se noi sectoare de activitate și tipuri de gaze.

Ca urmare, Directiva 2009/29/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 23 aprilie 2009 de modificare a Directivei 2003/87/CE a adus următoarele îmbunătățiri:

2. Categoriile de activități

Directiva 2003/87/CE s-a aplicat următoarelor activități:

A. Activități în domeniul energetic

- Instalații de ardere
- Rafinării de ulei mineral
- Cuptoare de cocs

B. Producerea și prelucrarea metalelor feroase

- Instalații de prăjire sau sinterizare a minereului metalic

- Instalații pentru producerea fontei sau oțelului
- C. Industria mineralelor
 - Instalații pentru producerea clincherului de ciment sau a varului nestins în cuptoare rotative
 - Instalații pentru fabricarea sticlei
 - Instalații pentru fabricarea produselor ceramice prin ardere
- D. Alte activități
 - Instalații pentru producerea:
 - celulozei din lemn sau alte materiale fibroase
 - hârtiei și cartonului

Toate categoriile de activități enumerate sunt limitate de valori de prag care se referă în general la capacități de producție sau randamente¹.

Directiva 2009/29/CE a adăugat următoarele categorii de activități:

- Producerea de aluminiu primar și secundar
- Producerea sau prelucrarea metalelor neferoase
- Fabricarea de material izolant din vată minerală
- Uscarea sau calcinarea gipsului sau fabricarea plăcilor de ipsos
- Producerea de negru de fum
- Producerea acidului azotic
- Producerea acidului adipic
- Producerea acidului glicoxalic și glicoxilic
- Producerea amoniacului
- Producerea substanțelor chimice organice vrac prin cracare, reformare, oxidare completă sau parțială
- Producerea de sodă calcinată și de bicarbonat de sodiu
- Captarea, transportul GES în vederea stocării geologice
- Stocarea geologică a GES (Directiva 2009/31/CE)
- Aviația (de la 1 ianuarie 2012 sunt incluse toate zborurile care sosesc sau pleacă de pe un aerodrom situat pe teritoriul unui stat membru al UE)

3. Gaze cu efect de seră

Dacă Directiva 2003/87/CE stabilea un sistem de comercializare doar pentru emisiile de CO₂, Directiva 2009/29/CE a adăugat în sistem PFC în domeniul producerii aluminiului primar și

¹ exemplu: Instalații de ardere cu o putere termică nominală mai mare de 20 MW.

oxidul de azot în domeniile de producere a acidului azotic, acidului adipic, acidului glioxalic și glioxilic.

4. Cantitatea de cote emise la nivel comunitar

Directiva 2003/87/CE a prevăzut pentru fiecare perioadă de comercializare obligația fiecărui stat membru de a elabora un plan național de alocare în care să precizeze cantitatea totală de cote și modul în care acestea să fie alocate pe fiecare instalație în parte.

Directiva 2009/29/CE aduce o nouă precizare conform căreia cantitatea de cote emise anual la nivel comunitar începând cu anul 2013 să se diminuează liniar cu 1,74 % în raport cu cantitatea medie anuală totală a cotelor emise de statele membre în conformitate cu deciziile Comisiei privind planurile naționale de alocare pentru perioada 2008-2012.

5. Metoda de alocare

Pentru perioada 2005-2007, Directiva 2003/87/CE prevede alocarea a cel puțin 95 % din cote în mod gratuit, iar pentru perioada 2008-2012 procentul de cote gratuite ajunge la cel puțin 90 %.

Începând cu 2013, statele membre trebuie să scoată la licitație toate cotele care nu sunt alocate cu titlu gratuit astfel:

- 88 % din cantitatea totală a cotelor de licitat se distribuie între statele membre în ponderi identice cu ponderea deținută de fiecare stat membru din totalul emisiilor verificate în cadrul sistemului comunitar pentru anul 2005 sau media pentru perioada 2005-2007, alegându-se valoarea cea mai ridicată;

- 10 % din cantitatea totală a cotelor de licitat se distribuie între anumite state membre din motive de solidaritate și dezvoltare în cadrul Comunității, ceea ce înseamnă creșterea cantității cotelor pe care statul membru respectiv le scoate la licitație;

- 2 % din cantitatea totală a cotelor de licitat se distribuie între statele membre ale căror emisii de GES în 2005 au fost cu cel puțin 20 % sub emisiile în anul de referință în temeiul Protocolului de la Kyoto.

Destinația veniturilor obținute în urma licitării cotelor rămâne la alegerea statelor membre, dar, totuși, se recomandă ca cel puțin 50 % din aceste venituri să fie utilizate în unul sau mai multe dintre următoarele scopuri:

- a) Reducerea emisiilor de GES, adaptarea la efectele schimbărilor climatice și finanțarea cercetării și dezvoltării;

- b) Încurajarea trecerii la forme de transport public cu emisii reduse;

c) Dezvoltarea energiilor regenerabile în vederea îndeplinirii angajamentului UE de a genera 20 % din energie din surse regenerabile până în anul 2020;

d) Măsuri de evitare a defrișărilor și de creștere a împăduririlor și reîmpăduririlor în țările în curs de dezvoltare care au ratificat UNFCCC;

e) Captarea și stocarea geologică a CO₂ în condiții de siguranță pentru mediu, în special al celui provenit de la centralele electrice care produc energie din combustibili fosili solizi;

f) Finanțarea cercetării și dezvoltării în domeniul eficienței energetice și al tehnologiilor curate în sectoarele aflate sub incidența Directivei 2009/29/CE;

g) Măsuri privind creșterea eficienței energetice și cele privind izolarea termică a locuințelor sau sprijinul financiar acordat pentru soluționarea aspectelor sociale în ceea ce privește gospodăriile cu venituri mici și mijlocii;

h) Acoperirea cheltuielilor administrative legate de gestionarea sistemului de comercializare a cotelor de emisii de GES.

6. Valabilitatea cotelor

Cotele alocate începând cu 1 ianuarie 2013 sunt valabile pentru emisiile de GES produse în perioada 2013-2020.

7. Monitorizarea și raportarea emisiilor

Pe baza datelor științifice disponibile cele mai exacte și actualizate, în special datele IPCC, Comisia Europeană trebuie să adopte până la 31 decembrie 2011 un regulament nou privind monitorizarea și raportarea emisiilor pentru toate categoriile de activități cuprinse în Anexa I a Directivei 2009/29/CE.

8. Verificarea și acreditarea

Rapoartele de monitorizare a emisiilor de GES prezentate de operatori trebuie să fie declarate satisfăcătoare până în 31 martie a fiecărui an conform cerințelor unui regulament nou (adoptat de CE) privind verificarea acestor rapoarte, regulament care trebuie să includă și cerințele privind acreditarea și supravegherea verificatorilor.

9. Registre

Pentru perioadele 2005-2007, respectiv 2008-2012, statele membre au fost obligate să întocmească și să păstreze un registru național sub forma unui sistem standardizat și securizat care să conțină

elemente de date comune folosite la urmărirea emiterii, deținerii, transferului și anulării cotelor.

Începând cu anul 2013 cotele alocate sunt înregistrate în registrul comunitar, controlul automatizat asupra fiecărei tranzacții fiind efectuat de un administrator central care urmează să fie desemnat de Comisia Europeană.

10. Concluzii

■ România a aplicat schema de comercializare a certificatelor (cotelor) de emisii de GES începând cu 2007, anul aderării la Uniunea Europeană. Țara noastră a fost nevoită să depășească dificultăți majore, în special în ceea ce privește elaborarea Planului Național de Alocare pentru anul 2007 și apoi pentru perioada 2008-2012 corespunzătoare angajamentului asumat prin ratificarea Protocolului de la Kyoto.

■ De asemenea, în primul trimestru al anului 2007 au intervenit probleme speciale în gestionarea și operarea registrului național nou creat, ca bază de date electronică, standardizată și securizată, care înregistrează și urmărește operațiunile cu certificate de emisii de GES și unități de emisii de GES reglementate prin Protocolul de la Kyoto.

■ Pentru perioada post Kyoto, România trebuie să facă față altor provocări. Până la data de 30 septembrie 2011 trebuie să prezinte Comisiei Europene lista instalațiilor care vor intra începând cu anul 2013 sub incidența Directivei 2009/29/CE, precum și cotele alocate gratuit fiecare instalații în parte.

■ Pe de altă parte, România trebuie să demonstreze că este în măsură să realizeze în registrul comunitar executarea operațiilor autorizate în temeiul UNFCCC sau al Protocolului de la Kyoto.

BIBLIOGRAFIE

[1] * * * *Directiva 2003/87/CE de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră în cadrul Comunității.*

[2] * * * *Directiva 2009/29/CE pentru modificarea Directivei 2003/87/CE în vederea îmbunătățirii și extinderii schemei de comercializare a certificatelor de emisii de gaze cu efect de seră.*

Ing. Viorica TODEA
consilier,

Agenția pentru Protecția Mediului Hunedoara, membru AGIR
e-mail: reli.todea@yahoo.com